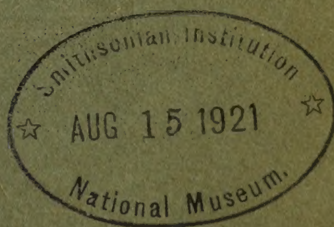
BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL

Fundada en 1.er de Gener de 1900

Gener 1921

ESTATGE SOCIAL:
Carrer del Bisbe, 2. (Palau de la Generalitat)
BARCELONA

SUMARI: Nous Estatuts.—SECCIÓ OFICIAL.—Consell Directiu.—Consell de Redacció.—Ex-Presidents de la INSTITUCIÓ des de la seva fundació en 1 de gener de 1900.—Protectors.—Membres Corresponents. — Membres Numeraris. — Llista de Canvis.—Sessió científica del 13 de gener de 1921.—Proposta de Membres.—COMUNICACIONS VERBALS.

C. Pau: Sobre el *Cistus Pouzolzii* Costa!, p. 27.—*J. M.ª de Barnola, S. J.:* El Rnd. P. JOSEP PANTEL, S. J., p. 39.

DEMANDES I OFERIMENTS

(En aquesta secció s'hi inscriuran gratuitament els anuncis no comercials que se'ns trametin)

—D. JOSEP M.ª DE LA FUENTE, de Pozuelo de Calatrava (Ciudad Real) desea cambiar el volumen I de los *Staphylinides (Faune Gallo-Rhènane)* de Mr. Fauvel, que tiene en doble, por el II de la misma obra, que le falta Envio por envio (certificado). Escribir antes de enviar.

—J. M. MAS DE XAXARS—Méndez-Núñez, 6—Barcelona. Ofereix bons Coleòpters de la fauna Mediterrània occidental contra *Carabus*.

Institució Catalana d'Història Natural

Carrer del Bisbe, n.° 2.

(Palau de la Generalitat)

Espanya Barcelona

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

BUTLLETÍ

DE LA

INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

2.ª SÈRIE, Vol. I
1921

XXI

ESTATGE SOCIAL

CARRER DEL BISBE, 2, 2on - (PALAU DE LA GENERALITAT).

BARCELONA

ART. 16 dels ESTATUTS: ...els autors dels escrits que vegin la llum en les Publicacions de la INSTITUCIÓ seran els responsables únics de les idees i conceptes en ells emesos.

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

2.ª Sèrie. Barcelona, Gener, 1921. Vol. I — Núm. 1.er

Nous Estatuts de l' «Institució Catalana d' Història Natural»

Aprovats en l'Assemblea de 25 de Novembre de 1920, de conformitat amb ço que és establert en els Estatuts vigens de 3 de Desembre de 1917.

TÍTOL I.— DE LA SOCIETAT I LA SEVA ORGANITZACIÓ

Article 1.er—El fi que es proposa realitzar la Institució Catana d'Història Natural, és primordialment l'estudi dels éssers naturals de Catalunya, i el foment de tota mena d'investigacions científiques històrico-naturals; procurant-ne la propagació entre el jovent de la nostra terra.

Per tant, no serà permesa,ni en les seves reunions,ni en les seves publicacions, cap discussió de religió ni política.

Art. 2.on —Integraran la Institució Catalana d'Història Natural dues classes d'elements: d'honor i actius. Els d'*honor* seran els membres Honoraris i els Corresponents; i els *actius* membres Protectors i Numeraris.

Els membres Honoraris seran les persones o entitats benemèrites que es facin mereixedores d'aital distinció, proposats pel Consell Directiu; essent elegits en una Assamblea especialment convocada, i per una majoria absoluta dels membres.

Seran membres Corresponents, aquelles personalitats de mèrits rellevants dins el camp de les ciències naturals que resideixin fora de Catalunya, preferentment aquelles que hagin col·laborat en els treballs de la Institució. Per ésser elegits membre Corresponent caldrà ésser proposat per escrit per tres membres Numeraris, adjuntant a la proposta, relació

detallada dels mèrits i publicacions del candidat, que serà elegit per majoria de vots dels membres assistents a l'Assamblea General ordinària.

Els membres HONORARIS i CORRESPONENTS rebran gratuitament les publicacions de la societat, i podran asistir a les sessions amb veu, però sense vot.

Els membres PROTECTORS, els qui notablement ajudin al bé i progrés de l'INSTITUCIÓ,comprometent-se a satisfer una quota mínima de 60 pessetes anyals, seran proposats per escrit per un soci numerari; i l'admisió llur és farà pel Consell Directiu.

Per a ésser membre NUMERARI cal una proposta firmada per tres membres i pel sol·licitant,que serà presentada en sessió ordinària o extraordinària; i l'admisió serà en la sessió immediata a aquella en què es faci la proposta.

El nombre de membres es il·limitat i les societats o establiments són admesos igual que els membres, amb les mateixes condicions que en el referent als drets i privilegis, menys el vot passiu. Cada membre conservarà el nombre que li correspongi per la seva antiguitat,segons la data d'admissió.

Art. 3.er—Els membres NUMERARIS satisfaran la quota anyal a la bestreta de *vint* pessetes; reservant-se el dret l'INSTITUCIÓ d'establir una quota d'entrada, la qual donarà dret al Diploma de Membre. Els membres PROTECTORS i NUMERARIS rebran el nomenament, els estatuts, i les publicacions de la Societat des de l'época de la seva admissió; tindran dret a publicar els seus treballs en aquestes, prèvia aprovació del Consell de Redacció, i assistir a les sessions amb veu i vot.

Seran nomenats Membres Numeraris de caràcter VITALICI les persones naturals que paguin en una o dues anualitats consecutives la quantitat de 300 pessetes, els quals tindran els mateixos drets que els numeraris.

El membre que per espai d'un any no hagi satisfet la corresponent quota deixarà de rebre les publicacions de la Societat i als dos anys de insolvència serà considerat baixa i omès en la llista de Membres.

TÍTOL II.—DEL CONSELL DIRECTIU

Art. 4.rt—Formaran el CONSELL DIRECTIU, el President,Vice-president, Secretari, Vice-secretari, Bibliotecari, Tresorer, Conservador i dos Consellers; el Consell tindrà la direcció i administració de la Societat. Aquest CONSELL DIRECTIU es renovarà parcialment cada any en l'Assemblea general ordinària de desembre, per votació secreta; quatre dels seus membres una vegada i els altres cinc una altra, així alternativament. Els membres actius són els que podràn ésser electors i elegibles per als esmentats càrrecs. (Vegen l'article 2.on). Tots els que ocupin o hagin ocupat càrrecs del CONSELL DIRECTIU podrán ésser reelegits.

El Consell Directiu resoldrà les qüestions que afectin a la Societat i obrarà amb plena sobirania, reunint-se sempre que ho cregui convenient.

Art. 5.è—El President representarà a la Societat i presidirà llurs actes i sessions, portant a la seva firma tots els documents oficials; també autoritzarà els pagaments.

En cas d'absència el substituirà el Vice-president i en cas de votacions indecises, el seu vot decidirà.

Art. 6.è—El Secretari redactarà i firmarà les actes de les sessions en llengua catalana,que és l'oficial de la societat; enviarà als periòdics locals un extracte d'allò que hagi estat tractat en cada sessió; i estendrà i firmarà els oficis, comunicacions, convocatòries i altres documents oficials, conservant en bon ordre l'arxiu i custodiant el llibre d'actes. En l'Assamblea general ordinària presentarà una memòria explicativa de tot allò fet durant l'any.

El Vice-secretari substituirà el Secretari en les seves funcions.

Art. 7.è—El Bibliotecari curarà de la Bibliotèca, tramesa del Butlletí i tot allò que tingui relació amb el canvi de publicacions amb altres Societats. Redactarà el catàleg de les obres de la Societat. En la darrera sessió de l'any donarà compte de l'estat de la Bibliotèca i dels canvis.

Art. 8.è—El Tresorer tindrà al seu càrrec la caixa social portant la comptabilitat dels ingressos i despeses amb els corresponents comprovants; administrarà a l'ensems les publicacions de la Societat; a fi d'any haurà de presentar un estat de caixa a l'aprovació de l'Assemblea general. Els comptes seran revisats per dos menbres nomenats a l'efecte.

El Tresorer, autoritzat pel Consell, podrà remetre al Bibliotecari les quantitats suficients per a cobrir les despeses de la Bibliotèca, i al Secretari per les de Secretaría.

Art. 9.è—El Conservador tindrà cura de tot el material científic; i a més guardarà els clixés, planxes i gravats de la Institució en lloc segur i resguardat.

Art. 10.è—Els Consellers intervindran en les publicacions formant part del Consell de Redacció.

TÍTOL III.—DE LES SESSIONS I EXCURSIONS

Art. 11.è—La Societat celebrarà sessió ordinària cada mes,exceptuant els mesos de juliol, agost i setembre. Les sessions seran purament científiques, quedant els assumptes d'ordre interior a càrrec del Consell Directiu.

Si en una sessió ordinària no hi assistissin el President, ni el Vice-president, seran substituïts pel soci més antic que assisteixi a la sessió, i en cas de dubte pel que elegeixin els assistents; i en forma semblant, en el cas que manquessin el Secretari i el Vice-secretari.

Oberta la Sessió, el Secretari llegirà l'acta anterior, donarà compte de les propostes de membres que s'hagin presentat, i de les comunicacións científiques rebudes.

Art. 12.è—Els Membres de l'Institució es reuniran cada any en el mes de desembre en Assemblea general ordinària; i en ella el Consell Directiu donarà compte de la seva gestió.

Art. 13.è—Es celebrarà Assemblea extraordinària en els casos previstos en aquests Estatuts i per assumptes d'importància que afectin a l'interès general de la Societat, sempre que la convoqui el President, o bé ho sol·licitin per escrit la tercera part dels membres numeraris.

Les Assemblees extraordinàries hauran d'ésser anunciades amb 6 díes d'antelació al menys, i publicar-se en els periòdics locals.

Art. 14.è—L'Institució celebrarà una reunió extraordinària anyal, en alguna de les comarques catalanes o veïnes, la qual serà recorreguda mitjançant excursions per estudiar-ne la gea, la flora i la fauna. Aquestes excursions seran dirigides per un Comitè especial, nomenat en l'Assemblea general ordinària de desembre.

Podran també organitzar-se excursions col·lectives, en tota època de l'any, fixant-se prèviament les seves condicions en alguna sessió ordinària mensual.

TÍTOL IV.—CONSELL DE REDACCIÓ—PUBLICACIONS

Art. 15.è—L'Institució Catalana d'Història Natural publica un Butlletí mensual, exceptuant juliol, agost, i setembre, on hi ha inscrites les comunicacions científiques i les novetats d'interès històrico-naturals, demés de la secció oficial de la Institució. A més es publiquen Memòries en forma seriada. La publicació del Butlletí, i d'altres Treballs o Memòries, estarà a l'encàrrec d'un Consell de Redacció format pel President, Secretari i els dos Consellers.

Art. 16.è—Tots els Membres podran expressar-se en les sessions i escriure les comunicacions científiques amb la llengua de la seva corresponent nacionalitat; en el cas d'una traducció de treballs publicats a l'estranger, serà preferible la llengua catalana; i els autors dels escrits que vegin la llum en les publicacions de la Institució seran els responsables únics de les idees i conceptes en ells emesos.

Tant dels treballs publicats en el Butlletí, com dels que ho siguin en en els volums de Treballs i Memòries, cada autor en rebrà cinquanta exemplars de tiratge a part, sempre que ho sol·liciti. Els originals queden de propietat de la Institució, i es servaran degudament arxivats.

TÍTOL V.—BIBLIOTECA—MUSEU—CONCURSOS

Art. 17è.—Els membres que habitualment o accidentalment es trobin a Barcelona, tindran dret a consultar les obres de la BIBLIOTÈCA i exemplars del MUSEU, segons Reglament especial; així com també en el referent als préstecs.

Art. 18è.—Si els mitjans de la INSTITUCIÓ ho permeten, o bé amb subvencions especials, es podran organitzar periòdicament alguns CONCURSOS amb un o més premis consistens amb un Diploma honorífic o bé una quantitat.

TÍTOL VI.—DISPOSICIONS GENERALS

Art. 19è.—El Consell Directiu per manament d'una Assemblea, especialment convocada, podrà pactar, o consolidar els tractes fets, amb altres Societats Culturals de reconeguda responsabilitat i estabilitat el relatiu: a Estatge Social; a l'Instal·lació o Dipòsit de la Biblioteca; així com del Museu i ésser naturals donats a l'INSTITUCIÓ, i per la prestació d'altres serveis recíprocs.

Art. 20è.—Aquests Estatuts només podran ésser modificats per acord de les tres quartes parts dels Membres de la INSTITUCIÓ, convocats expresament per aquest objecte en una Assemblea extraordinària.

Art. 21è.—Els Membres que constituïts en Assemblea, acordin la dissolució de la Societat determinaran l'Entitat cultural a la qual han d'ésser remesos els cabals de la mateixa.

Article addicional.—Del Consell de Redacció, demés dels Membres esmentats en l'Art. 15.è Títol IV, formaran part un naturalista de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, delegat especialment per aquests, entenent-se que la seva intervenció en el dit Consell durarà mentre la Secció de Ciències segueixi subvenint a les Publicacions de la Institució.

Article transitori.—L'Assemblea general ordinària, per als efectes dels articles 4.rt i 11.è tindrà lloc en el mes de desembre d'enguany, en què cessaran dels seus càrrecs els senyors President, Vice-secretari i Conservador, i seran nomenats de nou els dos Consellers, un d'ells per un any; essent en el successiu renovada la Junta Directiva per meitat cada any alternativament.

Barcelona.—Palau de la Generalitat, 25 novembre 1920.

President, *Rvd. P. Joaquim M.ª de Barnola S. J.*

Secretari, *Salvador Vilaseca.*

SECCIÓ OFICIAL

CONSELL DIRECTIU

Pesident:	Artur BOFILL I POC.
Vice-President:	Dr. Joan COMABELLA i MALUQUER.
Secretari:	Salvador VILASECA i ANGUERA.
Vice-Secretari:	Dr. Ricard ZARIQUIEY i ALVAREZ.
Bibliotecari:	Dr. Josep R. BATALLER i CALATAYUD, Pvre.
Conservador:	Dr. Jaume MARCET i RIBA.
Tresorer:	Ascensi CODINA i FERRER.
Conseller:	Rvnd. P. Joaquim M.ª de BARNOLA, S. J.
Conseller:	Dr. Pius FONT i QUER.

CONSELL DE REDACCIÓ

Artur BOFILL i POCH.—R. P. Joaquim M.ª de BARNOLA S. J.—Dr. Pius FONT i QUER.—Salvador VILASECA i ANGUERA.—Dr. Josep M.ª BOFILL i PICHOT.

PRESIDENTS DE LA INSTITUCIÓ
des de la seva fundació en gener de 1900

1900-1902.	Antoni NOVELLAS i ROIG.
1903.	Francesc NOVELLES i ROIG.— Josep M.ª BOFILL i PICHOT.— Bonaventura PEDEMONTE i FALGUERA.
1904.	Eugeni FERRER i DALMAU.
1905.	Norbert FONT i SAGUÉ, Pvre.+
1906.	Josep M.ª BOFILL i PICHOT.
1907.	Norbert FONT i SAGUÉ, Pvre.+
1908.	Emili TARRÉ i TARRRÉ.+
1909.	Felip FERRER i VERT.
1910.	Salvador MALUQUER i NICOLAU.
1911.	Josep M.ª BOFILL i PICHOT.—Joan Bta. d'AGUILAR-AMAT i BANÚS.
1912.	Lloréns TOMÁS.+
1913-1916.	R. P. Joaquim M.ª de BARNOLA, S. J.
1917.	Ignasi de SAGARRA i de CASTELLARNAU.
1918-1920.	R. P. Joaquim M.ª de BARNOLA, S. J.

PREMIS

1914. — Premi Angel BAIXERAS i Diploma de la Societat Econòmica d'Amics del País.

Protectors de la Institució

Excma. Diputació Provincial de Barcelona.
Excm. Ajuntament Constitucional de Barcelona.
1914. Andreu, Dr. Salvador—Passeig de Sant Gervasi, 44. Barcelona. (S. G.)
1917 (1901-10). Bofill i Pichot, Dr. Josep M.ª — Membre de l'Institut—Aragó, 281, pral. Barcelona.—*Entomologia.*
1905. Vidal i Carreras, D. Lluis Mariàn—Enginyer—Diputació 292, pral. Barcelona.—*Geologia, Paleontologia* i *Prehistòria.*

MEMBRES CORRESPONENTS

1905. Bolivar i Urrutia, Excm. Sr. Dr. Ignasi—Goya, 29. Madrid.—*Ortòpters, Hemípters i Crustacis.*
1906. González Hidalgo, Joaquim—Carmen, 4. 2.ón. Madrid.—*Malacologia.*
1916. Haas, Dr. Frederic— Subdirector del Museu Senckembergià.—Senckenbergischen Museum.—Francfort (Alemanya).—*Malacologia.*
1920. Harlé, Edouard—36, rue Emili Fourcand. Burdeus (Fransa).—*Paleontologia.*
1920. Jeannel, Dr. René—11 bis, rue d'Ozenne. Tolosa (Fransa).—*Entomologia* esp. *Cavernícoles.*
1901. Navàs, S. J, Rvnd. P. Longí—Llicenciat en Ciències Naturals. Prof. de Hist. Nat. al Col·legi del Salvador. Saragossa.—*Neurópters.*
1910. Pau, Dr. Carles—Farmacèutic.—Segorbe (Castelló de la Plana).—*Botvnica.*

MEMBRES NUMERARIS (*)

1900. Aguilar-amat i Banús, Joan Bta. de — Enginyer. -Santaló, 93, torre. Barcelona (S. G.) — *Vertebrats i Mol·luscos.*
1909. Alexandre i Cases, Miquel—Argüelles (Via Diagonal), 90, pral. Barcelona.—*Entomologia.*
1916. Alós i de Fontcuberta, Francesc M.ª de—Baix de Sant Pere, 29 bis. Barcelona.—*Coleòpters.*
1920. André, Benet, E. C.—Prof. d'Història Natural al Col·legi de Ntra. Sra. de la Bonanova—Passeig de la Bonanova, 12. Barcelona. (S. G.).
1906. Artigas i Castelltort, Josep M.ª—Carme, 43. Barcelona.—*Química.*

(*) El nombre que precedeix al nom de cada membre indica l'any de son ingrés a l'Institució.

1905. ATENEO BARCELONÉS.—Carrer Canuda. Barcelona.
1912. ATENEO DE MADRID.—Prado,20. Madrid.
1914. AULET, Pvre, Dr. Eugeni—Catedràtic de Hist. Nat. de l'Institut General i Tècnic. Tarragona.—*Cristal-lografia.*
1904. BARNOLA, S. J., Revnd. P. Joaquim M.ª de—Conseller — Prof. al Col-legi de Sant Ignasi. Sarrià (Barcelona).—*Botànica*, esp. *Falgueres.*
1905. BASSEGODA i MUSTÉ, Bonaventura—Roger de Llúria, 7, 3.er, 2.ª Barcelona. — *Geologia.*
1917. BATALLER i CALATAYUD, Pvre., Dr. Josep—Bibliotecari—Trafalgar, 34. Barcelona.—*Geologia i Paleontologia.*
1920. BARRIEL i GASCH, Antoni— Portaferrissa, 30. Barcelona.— *Botànica.*
1917. BENET, Pvre, Juli—Prof. d'Història Natural del Seminiari—Col·legi de Ntra. Sra. del Collell (Girona).
1911. BOFILL i POCH, Artur—President—Provença, 256, 3.er, 2.ª. Barcelona.—*Malacologia i Geologia.*
1917. BOLIVAR, Dr. Candido—Conservador d'Entomologia del Museo Nacional de Ciencias Naturales.—Goya, 29. Madrid.—*Entomologia.*
1916. BOLÓS i VAYREDA, Antoni de—Llicenciat en Farmàcia.—Sant Rafel, 24. Olot (Girona).—*Botànica.*
1920. BORRELL i OLIVERES, Pau— Llicenciat en Farmàcia.—Plassa Letamendi, 35, 3.º 1.ª. Barcelona.—*Botànica.*
1916. BOTEY i MATEU, Timoteu—Llicenciat en Ciències Naturals i Farmàcia.—Claris 113, entr., 2.ª. Barcelona.—*Botànica.*
1918. BROQUETAS, Josep—València, 356, 4.art 2.ª. Barcelona.—*Geologia.*
1905. CABRERA I DIAZ, Dr. Anatael— San Agustín, 52.— La Laguna de Tenerife (Illes Canàries).— *Himenòpters*, esp. *Véspids*, *Euménids* i *Masàrids.*
1905. CADEVALL i DIARS, Dr. Joan—Catedràtic de l'Escola Industrial.—Terrassa.—*Botànica.*
1908. CAMPRUBÍ i ALUMÓ, Joan—Pelai, 52, 1.er, 1.ª. Barcelona.—*Geologia.*
1908. CASANOVA i de PARRELLA, Ramón de—Casp, 41, pral. Barcelona.—*Botánica Forestal.*
1909. CASELLES, Pere.—Arquitecte Municipal.—Plassa de la Constitució, 1. Reus (Tarragona).
1914. CAZURRO, Dr. Manuel— Catedràtic—Secretari de l'Institut General i Técnic—Passeig de Gràcia, 78. Barcelona.—*Prehistòria.*
1920. CENTRE de LECTURA. Major, 15. Reus (Tarragona).
1918. CIRERA i SALSE, Dr. Lluís—Claris, 8 pral. Barcelona.—*Radiologia.*
1918. CIVIT de FONT, Emília — Vilanova, 11, pral. 2.ª. Barcelona.— *Botànica.*

1908. CODINA i FERRER, Ascensi — Tresorer — Museu de Ciències Naturals. Barcelona. (Parc).—*Entomologia.*

1904. COMABELLA i MALUQUER, Dr. Joan—Vice-President—Carme, 23. Barcelona.—*Botànica.*

1913. CUYÁS, Narcis — Portal de l'Angel, 11 i 13. Barcelona.— *Microfotografia.*

1920. DARDER i PERICÀS, Bartomeu—Catedràtic a l'Institut General i Tècnic.—Tarragona.—*Geologia.*

1910. DEGOLLADA, Manuel—Llicenciat en Farmàcia.— Consell de Cent, 314, entresol. Barcelona.—*Botànica.*

1918. DOSSAT, E—Llibrer.—Plaza de Sta. Ana, 9. Madrid.

1904. DUSMET i ALONSO, Dr. Josep M.ª—Claudio Coello, 19. Madrid.—*Himenòpters.*

1920. ELIAS, Jacint—Vinyals, 26. Terrassa (Barcelona).—*Geologia.*

1919. FÀBREGAS i GRAU, Salvi— Farmacèutic.—Rambla Catalunya, 38. Barcelona.—*Botànica.*

1920. FALLOT, Paul—Maître de Conférences à l'Université.—Place de Ntre. Dâme. Grenoble (França).—*Geologia.*

1919. FAUST, Carles—Salmeron 239, 3.r, 1.ª. Barcelona.—*Aquaris.*

1906. FAURA i SANS, Pvre., Dr. Marian—Director del Mapa Geològic de Catalunya. València, 234. Barcelona.—*Geologia.*

1920. FERRÀN i DEBRIE, Antoni—Prof. a l'Escola d'Enginyers Industrials. —Claris, 73, 4.º, 2.ª. Barcelona.—*Química mineral.*

1908. FERRER i DALMAU, Miquel—Compte de l'Assalt, 13, 3.er, 1.ª. Barcelona.—*Entomologia.*

1900. FERRER i VERT, Felip—Comte de l'Assalt, 13, 3 er, 1.ª. Barcelona.—*Entomologia*

1913. FERRET, Pvre., Pau—S. Pere Molanta (Penadés).—*Geologia.*

1917. FODINA, S. A.—Flix (Tarragona).—*Sals potàsiques.*

1909. FOLCH i GIRONA, Joaquim—Enginyer.—Provença, 302, 3.er. Barcelona.—*Mineralogia.*

1915. FOLCH i GIRONA, Manuel.—Santa Rosa, 15 i 17 (Quinta Amèlia). Sarrià (Barcelona).—*Botànica.*

1909. FONT i QUER, Dr. Pius—Conseller—Conservador de Botànica al Museu de Ciències Naturals (Parc).Barcelona.—*Botànica.*

1918. GARRIGA de GALLARDO, Montserrat—Canuda, 17, 19 i 21. Barcelona. —*Botànica.*

1914. GALLART i FOLCH, Jordi—Rambla de Catalunya, 10. Barcelona.—*Entomologia.*

1905. GARCÍAS i FONT, Lloréç—Llicenciat en Farmàcia.—Artà (Mallorca).—*Botànica* i *Entomologia.*

1907. GASCH, Maria, Vda. de Rosals—Portaferrisa, 30. Barcelona.

1906. GIBERT, Dr. Agustí M.ª Rambla de Sant Joan, 72. Tarragona.—*Zoologia* i *Prehistòria.*

1920. GIRONA, Pere J.—Catedràtic a l'Escola Superior d'Agricultura.—Ballester, 12. Barcelona. (S. G.)—*Fermentacions* i *Patologia Vitícola*.

1904. GUITART, Pvre., Josep—Talamanca, 1, 2.^{on}, 2.ª. Manresa (Barcelona).—*Geologia*.

1915. Institut General i Tècnic de Girona.

1915. Institut General i Tècnic de Reus.

1910. JUNCADELLA i VIDAL-RIBAS, Emili—Enginyer.—Rambla de Catalunya, 26. Barcelona.—*Entomologia*, esp. *Heminòpters* i «*Carabus*».

1918. Laboratori de Mastología i Anatomia comparada.—Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

1918. Laboratori de Botànica.—Id. id.

1918. Laboratori de Cristal·lografia.—Id. id.

1918. Laboratori d'Entomologia.—Id. id.

1918. Laboratori de Malacologia.—Id. id.

1918. Laboratori d'Ornitología.—Id. id.

1918. Laboratori de Paleontologia i Servei del Mapa Geològic de Catalunya.—Id. id.

1918. Laboratori de Petrografia i Minerologia.—Id. id.

1918. (1910-1911) LA FUENTE, Pvre., Josep M.^{a}—Pozuelo de Calatrava (Ciudad Real).—*Coleòpters paleartics*.

1920. LANDERER, Josep—Tortosa. (Tarragona).—*Geologia* i *Astronomia*.

1919. LLORÉNS i CLARIANA, Anton—Muntaner, 173, 3^{r}, 2.ª. Barcelona.—*Histologia*.

1905. LLENAS i FERNÀNDEZ, Dr. Manuel—Avinguda de la República Argentina, 5, pral. Barcelona (S. G.)—*Botànica*.

1904. MALUQUER i MALUQUER, Dr. Lluis.—Balaguer (Lleyda).

1907. MALUQUER i NICOLAU, Joaquim—Enginyer.—Còrcega, 413. Barcelona.—*Herpetologia*.

1900. MALUQUER i NICOLAU, Josep—Enginyer.—Rosselló, 323, pral. Barcelona.—*Oceanografia* i *Malacologia*.

1900. MALUQUER i NICOLAU, Salvador—Advocat.—Escoles Pies, 15. Sarrià (Barcelona).—*Entomologia* i *Estudis de la Naturalesa*.

1916. MALUQUER i de MOTES, Ignasi—Estudiant.—Escoles Pies, 15. Sarrià (Barcelona).—*Entomologia*.

1912. MALUQUER i ROSÉS, Joan—Estudiant.—Còrcega, 413. Barcelona.—*Ornitologia*.

1904. MARCET, O. S. B., Rvnt. P. Adeodat Francesc — Monestir de Montserrat.—*Botànica*.

1919. MARCET, Dr. Jaume — Conservador — Consell de Cent, 340. Barcelona.—*Petrografia*.

1920. MARTORELL i CARRERAS, E.—Castelar, 36, Reus.—*Biologia*.

1919. MARQUÈS i FERRÉ, Joan — Passatge Mallofré, 2, 1.º 1.ª. Sarrià (Barcelona).—*Entomologia.*
1920. MARÍ, Eduard—Ponent, 66. Barcelona.—*Botànica.*
1918 (1900-1911). MAS de XAXARS i PALET, Josep M.ª—Enginyer—Méndez Núñez, 6, 2.ón, 2.ª. Barcelona.—*Coleòpters*, esp. «*Carabus*».
1911. MIR i RÀFOLS, Pau—Llicenciat en Farmàcia.—Santa Coloma de Gramanet (Barcelona).—*Geologia.*
1913. NOGUÉS i FERRÉ, Antoni — Trinquet Nou, 15. Tarragona.— *Botànica.*
1920. NOVELLAS i BOFILL, Santiago — Recol·lector zoològic del Museu de C. N.—Plassa de Medinaceli, 4. Barcelona.—*Zoologia.*
1920 (1900-1904). NOVELLAS i ROIG, Francesc.—Plassa de Catalunya, 21, 3.er, 1.ª . Barcelona.—*Química Mineral.*
1914. OMS i HERNÀNDEZ, Josep M.ª—Rambla de Catalunya, 106, 3.r , 2.ª. Barcelona.
1905. PALET i BARBA, Domenec—Diputat provincial.—Terrasa (Barcelona).—*Geologia.*
1920. PARDO, Lluis—Prof.ajudant a l'Institut General i Tècnic.—Gran Via, 65, 2.ón. València.
1917. PASCUAL, Lluis—Portaferrisa, 6. Barcelona.—*Botànica.*
1915. PUJADÓ, Josep M.ª—Enginyer.—Claris, 15, 1.er, 1.ª. Barcelona.
1917. PUJIULA, S. J., Rvnt. P. Jaume—Director del Laboratori Biològic de Sarrià (Barcelona).—*Biologia.*
1904. RAGUÉ i CAMPS, Joan—Diputat provincial.—Claris, 54, 2.ón. Barcelona.
1916. RECTOR DEL COL·LEGI DEL SAGRAT COR, Rvnd. P.—Roger de Llùria, 13. Barcelona.
1912. RIERA i SANS, Tomás— Advocat.—Plassa de Sta. Agna, 7, 2.ón 2.ª. Barcelona.—*Entomologia*, esp. *Dipters.*
1920. ROIG i COMAS, Josep — Rambla de Ntra. Sra. Vilafranca del Penadés.— *Geologia.*
1904. ROMANÍ i GUERRA, Amador — Rambla Principal, 27. Vilanova i Geltrú (Barcelona).—*Prehistòria.*
1907. ROMANYÀ i PUJÓ, Josep M.ª—Ausias March, 16, 2.ón, 2.ª. Barcelona.—*Lepidòpters.*
1920. ROSSELL i VILÀ, M. — Prof. de Zootècnia a l'Escola Superior d'Agricultura i Director del Parc d'Aclimatació.—Cervantes, 5, 1.er, 2.ª. Barcelona.—*Zootécnia.*
1912. ROSSET, Odon Carles — Prof. d'Idiomes. — Consell de Cent, 306, 4.rt, 1.ª. Barcelona.—*Lepidòpters.*
1915. ROSSET, Guillem—Consell de Cent. 306, 4.rt, 1.ª. Barcelona.—*Mineralogia.*
1915. ROVIRA i SELLARÉS, Josep—Brosa, 1. Palma (Mallorca).
1918. RUBIÓ, Ferrán A.—Avinguda del Tibidabo, 51, torre. Barcelona (S. G.)—*Botànica.*

1905. SAGARRA i de CASTELLARNAU, Ignasi de—Conservador de Zoologia al Museu de C. N.—Castellnou, lletra S. Sarriá. (Barcelona).—*Lepidòpters* i *Ornitologia.*
1910. SAGARRA i de CASTELLARNAU, Xavier de—Reina Elisenda de Montcada, 11. Sarrià. (Barcelona). *Química.*
1920. SALA i PONS, Dr. Claudi— Universitat, 27, 1.ª. Barcelona.—*Histologia* i *Biologia.*
1918. SALA i ROQUETAS, Ramon—Mas Llusà Sampedor. (Barcelona.)—
1919. SEMINARI CONSILIAR I CÁTEDRA DE GEOLOGIA. Barcelona.
1917. SENNEN, E. C., Germà—Prof. de Botànica al Col-legi de Ntra. Sra. de la Bonanova.—Passeig de la Bonanova, 12. Barcelona (S. G.)—*Botànica.*
1915. SERRA i RIERA, Josep—Diputació, 310, pral. Barcelona.—*Botànica* i *Entomologia.*
1914. SIVATTE i de BOBADILLA, Jaume—Elisenda de Montcada, 6, torre. Sarrià (Barcelona); «Torre del Baró». Horta (Barcelona).—*Botànica.*
Geologia.
1919. SOLÀ i VERGÈS, Felip N.—Hospital, 49, pral. Barcelona.—*Geologia.*
1920. SOLÀ, Pvre. Sch. P., Rnd. Joan—Prof. d'Hist. Nat. a les Escoles Pies.—Terrassa (Barcelona).—*Geologia.*
1904. SOLÉ i PLÀ, Dr. Joan—Ronda de Sant Pere, pral. Barcelona.—*Geologia.*
1900. SOLER i PUJOL, Lluís—Naturalista preparador.—Plassa Reial, 10. Barcelona.—*Ornitologia.*
1916. TENAS, Jaume—Plassa Capellans, 10. Olot (Girona).—*Botànica.*
1920. VAYREDA i OLIVÈS, Pere—Lladó (Girona).—*Botànica.*
1920. VÀZQUEZ i SANS, Joan — Maurici Serrahima, 20. Barcelona.—*Zoología* i *Anatomia Comparada.*
1916. VIDAL i LÓPEZ, Manuel—Sub-oficial Regt. Inf.ª. Ceriñola. Melilla.—*Coleòpters.*
1914. VILA, Frederic, Rvnd. P., Missionista del Cor de Maria—Prof. d'Hist. Nat. del Seminari de Solsona (Lleyda).
1919. VILASECA i ANGUERA, Salvador—Secretari—Hospital Clìnic. Barcelona.—*Geología.*
1907. WYNN i ELLIS, Frederic.—Corts Catalanes, 630. Barcelona i la Garriga.—*Geologia.*
1909. XAMMAR, Eduard de—Bruch, 19, entressol. Barcelona.—*Botànica.*
1915. XIBERTA i RAIG, Antòn—Farmacèutic militar.—Sicilia, 26 bis. Barcelona.—*Botànica.*
1913. ZARIQUIEY i ALVAREZ, Dr. Ricard—Vice-Secretari.—Mallorca, 237, entressol. Barcelona.—*Coleòpters*, esp. *Cavernícoles.*
1900. ZULUETA i ESCOLANO, Antoni de—Prof. auxiliar de l'Universitat. Encarregat dels Cursos pràctics de Biologia del Museo Nacional de Cienc. Nat.—García de Paredes, 72. Madrid.—*Zoologia.*

LLISTA

de les Societats i Publicacions que tenen canvi amb la

"Institució Catalana d'Història Natural"

Alemanya

BERLIN.— Deutsche Entomologische Gesellschaft.
Deutsche Entomologische Zeitschrift.
» Deutsche Geologische Gesellschaft.
Zeitschrift der Deutsch. G. G.
A. Abhandlungen.
B. Monatsberichte.
BERLIN-DAHLEM.—Deutches Entomologisches Museum.
Entomologische Mitteilungen.
HALLE a SAALE.—Leop. Carol. Akad. der Naturforscher.
Abhandlungen.
HAMBURG.— Naturwissenschaftlicher—Verein.
Abhandlungen.
Verhandlungen.
LEIPZIG.— Herbarium.
Exsicatensammlungen.

Anglaterra

MANCHESTER.— Conchological Society of Great Britain and Ireland.
Journal of Conchology.

Austria

VIENA.— Naturhistorischen Staats Museums.
Annalen.

Bèlgica

BRUXELLES.— Société belgue de Géologie, de Paléontologie et d'Hidrologie.
Bulletin.

BRUXELLES.— Société Entomologique de Belgique.
Bulletin.
» Société Royal de Botanique de Belgique.
Bulletin
» Société Royale Zoologique et Malacologique de Belgique.
Annales.
NAMUR.— Société Entomologique Namuroise.
Bulletin.

Brasil

CAMPINAS.— Centro de Sciencias, Letras e Artes.
Revista.
PELOTAS.— Centro de Cultura Scientífica.

Canadà

GUELF.— The Canadian Entomologist.
TORONTO.— Ontario Department of Agriculture.
Bulletin.
Annual Report of the Entomological Society.
» University of Toronto.
Studies.

Egipte

LE CAIRE.— Institut d'Égipte.
Bulletin.

Espanya

BARCELONA.—Centre Excursionista de Catalunya.
Butlletí.
» Consell de Pedagogia de la Mancomunitat de Catalunya.
Quaderns d'Estudi.
» Institut d'Estudis Catalans.
Arxius de l'Institut de Ciències.
» Junta de Ciències Naturals.
Anuari.
Musei Barcinonensis Scientiarum Naturalium Opera.

BARCELONA.— Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona.
Boletin.
Boletin del Observatorio Fabra.
Memorias.
» Societat de Biologia.
Anuari.
MANRESA.— Centre Excursionista de la Comarca de Bages.
Butlletí.
MONTSERRAT.— Vida Cristiana.
REUS.— Centre de Lectura.
Revista.
TERRASSA.— Centre Excursionista de Terrassa.
Arxiu.
TORTOSA.— Ibérica.
VICH.— Centre Excursionista de Vich.
MADRID.— Instituto Geológico de España.
Boletín.
Memorias.
» Junta para ampliación de Estudios e Investigaciones científicas.
Trabajos del Museo Nacional de Ciencias Naturales.
» Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales.
Revista.
» Real Sociedad Española de Historia Natural.
Boletín.
Memorias.
» Real Sociedad Geográfica.
Boletín.
MAHÓ.— Revista de Menorca.
P. DE MALLORCA.—Diccionari de la Llengua Catalana.
Bolletí.
VALENCIA.— Instituto General y Técnico.
Anales.
ZARAGOZA.— Facultad de Ciencias de la Universidad de Zaragoza.
Anales.
» Sociedad Ibérica de Ciencias Naturales.
Boletín.
Memorias.
» Sociedad Entomológica de España.
Boletín.

Estats Units

BERKELEY.— University of California.
Botany.
BOSTON.— Boston Society of Natural History.
BUFFALO.— Society of Natural History.
Bulletin.
CHICAGO.— Academy of Sciences.
Bulletin.
» Field Museum of Natural History.
Report.
CINCINNATI.— The Lloyd Library.
Bibliographical Contributions.
MADISON.— Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Leters.
Transactions.
NEW YORK.— American Museum of Natural History.
Bulletin.
» New York Zoological Society.
Bulletin
Zoologica.
PHILADELPHIA.—The Academy of Natural Sciences.
Proceedings.
S. LOUIS.— Missouri Botanical Garden.
Annals.
URBANA.— State of Illinois Natural History Survey.
Bulletin.
WASHINGTON.— Smithsonian Institution United States National Museum
Bulletin.
Annual Report.
» United States Geological Survey.
Bulletin.
Mineral Ressources of the United States.
Profesional Paper.
Water-Supply and Irrigation Paper.

França

BORDEAUX.— Société Linnéenne de Bordeaux.
Procés—Verbaux.
Actes.
LILLE.— Société Géologique du Nord. Institut de Géologie.
Annales.
LYON.— Université de Lyon—Faculté de Sciences.

Annales.

NICE.— Association des Naturalistes de Nice et des Alpes Maritimes.
Bulletin.

PARIS.— Revue française d'Ornitologie.

» Société Entomologique de France.
Bulletin.

» Museum Nationale d'Histoire Naturelle.
Bulletin.

RENNES.— Société Géologique et Minéralogique de Bretagne.
Bulletin.

TOULOUSE.—Université de Toulouse—Faculté de Sciences.
Bulletin.

UZÈS.— Revue Entomologique Internationelle.
Miscellanea Entomologica.

Holanda

LEIDEN.— Rijks Herbarium.
Mededeelingen.

India

CALCUTTA.—Geological Survey of India.
Records.

Itàlia

CATANIA.— Accademia Gioenia di Scienze Naturali.
Bolletino.

FIRENCE.— Reale Statione di Entomologia agraria.
Redia.

GENOVA.— Museo Civico di Storia Naturale Giacomo Doria.
Annali

NAPOLI.— Societá di Naturalisti.—
Bolletino.

PALERMO.— Regio Instituto Zootecnico.—
Allevamenti.

» Societá Siciliana di Scienze Naturali.
Il Naturalista Siciliano.

PORTICI.— Laboratorio di Zoologia generale ed agraria della R. Scuela superiore d'Agricoltura.
Bolletino.

ROMA.— Pontificia Accademia Romana dei Nuovi Lincei.
Atti.

» Reale Accademia dei Lincei.
Atti.

TORINO.— Instituto e Museo di Zoologia della R. Universitá.
Bolletino.

Mexic

MÉXICO.— Secretaría de Industria, Comercio y Trabajo.
Anales del Instituto Geológico de México.
Boletín Minero.
» Sociedad Mexicana de Biología.
Revista.
» Escuela Mèdico-Militar.
Revista.

Mònaco

MÓNACO.— Institut Oceanographique.
Bulletin.

Portugal

COIMBRA.— Universidade de Coimbra. Instituto Botanico. Sociedade Broteriana.
Boletim.
LISBOA.— Academia das Sciences.
Jornal.
» Commiçao dos Trabalhos Geologicos de Portugal.
Communicaçoes.
» Societé Portugaise des Sciences Naturelles.
Bulletin.
Mémoires.
Broteria.
Serie Zoológica.
Serie Botánica.

República Argentina

BUENOS AIRES.—Museo Nacional de Buenos Aires.
Anales.
LA PLATA.— Museo de La Plata.
Revista.

Suècia

STOCKHOLM.— Entomologiska Föreningen.
Entomologisk Tidskrift.

UPSALA.— Geological Institution of the University of Upsala.
Bulletin.

Suïssa

BERNA.— Entomologische Gesellschaft.
Mitteilungen.

Transvaal

PRETORIA.— The Transvaal Museum.
Annales.

Uruguay

MONTEVIDEO.—Museo de Ciencias Naturales.
Anales.

SESSIÓ CIENTÍFICA DE 13 DE GENER DE 1921

Presidència de D. A. BOFILL i POCH

Amb la assistència dels Srs. R. P. BARNOLA, BATALLER, BROQUETAS, CODINA, FAURA, FONT QUER, MALUQUER (JOAQ.), MAS DE XAXARS, SAGARRA [I.], SALA, VÁZQUEZ, ZARIQUIEY i VILASECA, Secretari, el Sr. President declara oberta la sessió a tres quarts de set de la tarda.

Per aclamació són admesos els Membres proposats en la Sessió anterior.

Els Srs. A. BOFILL, BATALLER i VILASECA presenten com a nou Membre a D. Joan CANALS i CARREÑO, c. Aribau, 33, qui es dedica a Biologia, i els Srs. A. CODINA, I. de SAGARRA i VILASECA a D. Josep M.ª FARRIOLS i CENTENA, Rambla de Sant Josep, 25, pral., qui es dedica a Lepidòpterologia.

Es dona compte del comunicat de la Junta de Ciències Naturals convidant al President de la INSTITUCIÓ a l'acte de l'homenatge al Dr. CADEVALL i DIARS que amb motiu de la recepció oficial del seu Herbari, tindrà lloc en el Departament de Botànica del Museu de Catalunya, el proper dia 15. El Sr. President delega en el Sr. MAS DE XAXARS la representació de l'entitat en dit acte d'homenatge al savi i popular botànic català.

Igualment se'n dona de la tramesa feta per llurs autors, Srs. FAURA, DOLLÉ, ZULUETA i HARLÉ, de diferentes obres d'Història Natural.

Són fetes, a continuació, les següents

COMUNICACIONS VERVALS

El senglar Sus scrofa castilianus Thom.—I. **A la Conreria de Montalegre.**—El dia 28 de novembre prop passat, segons manifesta el Sr. AGUILAR-AMAT, va ésser mort per varis caçadors en els boscos dels encontorns de dit Monestir, un senglar mascle de gran tamany i perseguits sense poguer ésser aguts una femella i els seus garrinets. El nostre President, D. A. BOFILL i POCH, qui es trobava casualment en dit lloc va veure l'exemplar cobrat pels caçadors. Fa una trentena d'anys, el senglar era relativament escàs, trobant-se tant sols en els llocs ferèstecs de les Guilleries i de les serres propirenàiques; però avui s'ha extès considerablement i és quasi abundant en la part baixa i coberta de bosc de la província de Barcelona.—II. **En el Baix Llobregat.**—El dia 8 de gener, continua manifestant el Sr. AGUILAR-AMAT el personal de la Central Hidroelèctrica de Corbera, en el terme de St. Andreu de la Barca, a les 5,30 del matí, va trobar ofegat en el canal i detingut per les reixes d'entrada de les tuberies de

les turbines, un exemplar mascle de senglar, de 1 m. 40 cm. de longitud i de 65 kilògrams de pes. Dissortosament no vaig arribar a temps per a que no trossegessin el crani i únicament vaig poguer veurer la pell i conservar dos dels ullals.

La llúdriga Lutra lutra (L.) en el delta de l'Ebre.—El mateix membre comunica que els últims dies del passat any 1920, el nostre consoci i recol·lector del Museu de Ciències Naturals En S. Novellas, va tenir ocasió de veurer una magnífica pell del dit Carnívor procedent d'un exemplar caçat en el punt anomenat L'Encanyissada a St. Carles de la Ràpita. Essent escasses les cites autèntiques de *Lutra lutra* (L.) a Catalunya és convenient fer constar sa presència a la part litoral de la conca de l'Ebre.

Coloració anormal en dos ocells de la fauna catalana.—El Sr. Sagarra (I.) presenta dos exemplars de la col·lecció del Museu de Ciències Naturals (Sèrie Ornitològica catalana), que presenta el plomatge atacat d'albinisme: el primer és un adult de *Chelidon rustica* (L.) amb tot el plomatge blanc lleument tèrbol en algun indret. Els ulls de l'esmentat ocell mostraven la coloració rogenca del individus típicament albins. Procedeix de «La Cava» Prov. de Tarragona, 22.XI.20, S. Novellas leg.

El segon exemplar pertany al *Parus ater* L. i també presenta tot son plomatge, excepte part de les remiges i la meitat de les rectrius negres com també algunes cobertores alars. Fou caçat a Vallvidrera el 10 de gener de 1921, S. Novellas leg. Aquest segon cas es presenta molt rarament.

L'Œdipoda cœrulescens sulfurescens Sauss. [Orht Acridiidae] **a Catalunya (Vall d'Aran).**—Manifesta el Sr. Codina que la varietat amb ales grogues de *Œdipoda cœrulescens* L. que en el N. d'Africa reemplaça quasi exclusivament la forma europea amb ales blaves i que De Saussure va denominà en 1884 var. *sulfurescens* no creu que s'hagi esmentat amb certitut de Catalunya, presentant-ne dos exemplars femelles caçats a Lés (Vall d'Aran) en la tardor de 1913. Recentment M. Enri Gelin, en una noteta (Bull. de la Soc. ent. de France, n.º 15, 1920, p. 255-6), dona compte de la captura d'aquesta varietat a França, on no havia mai sigut autènticament assenyalada, que volava entre els grups de *Œ. cœrulescens* de la forma típica, de la que es diferència per la color netament groga verdosa de le part clara de les ales, per les antenes més afuades a l'àpex i per l'absència de tota senyal de blau sobre les tíbies posteriors. Diu que el motiu de que aquest Ortòpter hagi passat desapercebut fins ara serà perque els individus amb ales grogues seran habitualment aquí poc nombrosos i així ells constitueixen, no una varietat com a l'Algèria i Tunisia, sinó una simple aberració.

Finot, pregunta (Orthopt., p. 153) si els insectes, assenyalats de Narbona i de Hyères amb el nom de *Œ. fuscocincta* Lucas, però que ell no havia vist, no correspondrien millor a la var. *sulfurescens* de *Œ. cœrulescens* i el nostre comunicat pregunta ara si l'*Œ. cœrulescens* (=?*fusco-*

cinctus Luc.) del Catálogo de los Insectos de Cataluya, 1879, p. 102, d'En MARTORELL i PENYA sino és precisament aquest insecte. De les col·leccions d'aquest naturalista, d'això, no s'en pot treure res en clar.

La Linaria oligantha (Lge.) **a Catalunya.** – El Dr. FONT QUER fa les manifestacions següents: que les comarques occidentals de Catalunya no estan encara més que mitjanament explorades, ho demostra el fet de les novetats botàniques que són fruit de totes les excursions que hom hi fa. Avui al Montsec, demà a Caro, un altre dia al Montsant, o a Prades o a Cardó, per tot hi ha coses curioses per descobrir. Ara mateix, tot revisant les plantes de les herboritzacions de 1919, trobem una espècie interessantíssima herboritzada per nostra consoci XIBERTA RAIG a Montagut, prop de Lleyda: la *Linaria oligantha* Lge.. Hem comparat les mostres lleidatanes amb les de Carlet, de València (leg. TRULLENQUE, det. PAU; *in Herb. Mus. Ciències Naturals)*, i són idèntiques. Aquesta Linaria era coneguda solament de poques localitats d'Almeria i València meridional; la nova habitació de Montagut, dins l'estepa catalana, aixampla considerablement la seva àrea de dispersió.

Concurs d'Herbaris de la Junta de Ciències Naturals.—El Dr. FONT QUER, comunica que la Junta de C. N., en sessió de 3 del passat desembre acordà per unanimitat concedir íntegre el premi de mil pessetes a En JOAN FÁBREGA, de la Sellera, per la col·lecció de 701 exemplars d'aquesta localitat que presentà al concurs.

TREBALLS ORIGINALS: Del Dr. C. PAU: El *Cistus Pouzolzii* Costa!—Rvd. P. J. M.ª de BARNOLA, J. S: Nota Necrològica. El Rvd. P. JOSEP PANTEL, S. J.

I no havent-hi més assumptes de què tractar, ès aixecada la sessió a un quart de nou de la vetlla.

Sobre el *Cistus Pouzolzii* Costa!

por

Carlos Pau

Con el fin de procurarme materiales para un intento monográfico de nuestras jaras españolas, acudí a las colecciones de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona, en donde se conserva el ejemplar auténtico de Costa! Me era necesario conocer una especie, que faltaba en mi colección de la Península; pero, que de su existencia y determinación no se podía dudar, sabiendo que fueron confirmadas por Willkomm (Prodr. fl. hisp. III, p. 709.)

El ejemplar comunicado, y es un favor más que deberé a mis cariñosos amigos de Barcelona, es defectuoso por joven. Además: está reducido a tres fragmentos de algunos miserables centímetros: las flores en capullo y algún fragmento nuevamente dividido. Con razón pudieron decir, pues, mis amigos Cadevall y Sallent en la *Flora de Catalunya*, p. 196, al ver esta muestra: «En el seu herbari es conserva un sol fragment informe.»

A pesar de todas estas contrariedades indicadas, tenemos la fortuna de que se conserven los botones florales con la suficiente limpieza para estudiar las piezas externas del cáliz; y estos sépalos, lo podemos asegurar, no corresponden a los del *C. Pouzolzii,* sinó que se parecen muchísimo a los del *C. monspeliensis*. Y como las hojas tampoco son de estas dos especies, sino que acusa su epidermis una influencia del *C. salviifolius,* y la forma de ellas oblongas y cortas no son del *salviifolius* ni del *monspeliensis;* no queda más recurso que considerarlo híbrido de estas dos últimas especies, *C. Monspeliensis* × *salviifolius*.

La etiqueta escrita por el mismo Costa y que acompaña al ejemplar confirma esta determinación, y eso mismo dice también en su *Introducción a la flora de Cataluña* p. 25, al escribir: «Con la especie siguiente *(monspeliensis)* y la anterior *(salviifolius)*, raro»

Copiada al pie de la letra, así suena:

«Cistus Pouzolzii Del.
Wk. ic. et descr. t. 87.
In montosis pr. Barcinone
c. C. salvifolio et C. monspelien-
si raro. Aprili 1852 legi
(Costa).»

En este supuesto el *C. varius* Pourret=*C. Pouzolzii* Del.=*C. crispo* × *monspeliensis* deberá ser excluido de la Flora catalana y por consiguiente de la península, mientras nuevos descubrimientos no vengan a demostrar su verdadera existencia. Y en su lugar, habrá que colocar el siguiente lúbrido.

Cistus florentinus Lamarck Encycl. met. II. p. 17 (1786)= *C. monspeliensis* × *salviifolius*= *C. Pouzolzii* Costa! introducción p. 25; Cadevall y Sallent flora de Catal. p. 196.=*C. varius* Willk! prodr. III. p. 709.

En mi herbario lo poseo de las siguientes localidades:

L'Estela, Lladó (VAYREDA: 1898)
Aramprunyá (CADEVALL: 1907.)
Tibidabo (SENNEN, 1910.)
Gavá (SENNEN: 1911.)

Entre Horta y Montcada (SENNEN, pl. d'Espagne, n.º 1589.) Este número, según las muestras de mi colección, resulta idéntico al ejemplar de Costa, por la cortedad de las piezas epicalicinas: el n.º 1489, de esta misma localidad, se diferencia por ser los sépalos externos un poquito mayores.

Palautordera (FONT y QUER: 1916.)

El primer botánico que herborizó este híbrido en Cataluña fué BENTHAM en 1825 (*Catalogue des plantes* indigenées des Pyrénées, p. 72): lo está en La Granota, entre Gerona y Barcelona. WILLKOMM confirma esta cita (*ic. el descript.*, p. 31) diciendo: «Provenit etiam in Catalaunia, BENTHAM! (hb. Vind.): pero, se le olvidó incluirlo en *Prodromus fl. hisp.*

NECROLOGIA

El Rnd. P. Josep Pantel, S. J.

†

[1853 - 1920]

La vida.—No sabem gaire cosa dels primers anys de la vida d'aquest religiós exemplar i savi naturalista, Membre de nostra Institució de des de 1905.Nat, a Bacón de Lozère, el 27 de febrer de 1853,degué passar l'infància i començament de la joventut al costat del seu pare, mestre del poble, essent a la mateixa escola i sota la seva direcció on aprengué,segons mantes vegades ens havia declarat en converses privades, aquell esperit de treball, d'ordre i método, que'l caracteritzava. Ens manquen notícies particulars que'ns revelin les tendències del jove Pantel, en aquella época, perillosa per al jovent. El seu esperit devia afalagar nobles ideals, doncs aviat es dirigí cap el Seminari de Mende, on als tres anys d'estudis eclesiàstics,decidí deslligar-se del món, cercant un ambient més pur en la vida religiosa.Axís fou que en 1873 ingressava en el Noviciat,que tenien a Pau, els PP. de la Companyia de Jesús de la província de Toulouse, contant a leshores 20 anys. Feu la continuació dels estudis eclesiàstics a Uclés(prov. de Conca) (1880-1885), antic monestir premostratense, on trobà hostatje amb els seus germans en religió, expulsats de la seva pàtria per la tramontana de la persecusió religiosa. Allí, allunyat del carinyo dels seus tingué de rebre les sagrades ordres, essent ordenat de Prebere en 1885. Aviat fou destinat a Professor de Ciències físiques i naturals dels joves jesuites françesos, en el mateix Col·legi d'Uclés primerament, luego a Valls, darrerament a Gement (Holanda), on se soplujaren part dels jesuites françesos, altre volta llençats de la seva pàtria. Aquesta ocupació, i l'estudi de la Entomologia, foren les tasques que ompliren els jorns de la seva existència preciosa, es pot dir sense intermissió. De 1891 a 1892 feu estudis especialitzats al laboratori Carnoyde l'Universitat de Lovaina.

El contacte amb un esperit d'esquisit tacte, el R. P. Chinac, a qui tingué per Director l'any que finits els estudis es consagra a l'ordre de St Ignasi a perfeccionar la educació espiritual i ascètica, marcà segurament una etapa de millorament i perfeccionament no tant sols en la vida interior, més encara en la social i científica, afinant aquella esquisitat de tracte,

tan humil i tan bondadós, propi dels verdaders savis, que recorden amb encant quantes persones tingueren la sort de tractar-lo,i més els que fruiren la ditxa de conviure amb ell. La seva ànima sencilla s'enlairava en la meditació i actes de pietat, i no baixava de la excelsitut més sublim ni en els treballs manuals, que s'imposava en els seus estudis, en que era mestre consumat, però aconduint-se amb els seus deixeples com a company, que guia en el treball, no com preceptor que s'imposa. Per això el seu tracte resultava tan atraient, per això captivava per la finura dels modos, per això es feia estimar des del primer moment que s'el coneixia. Ni entre mig de les petites contrarietats,que ennubolen el cel dels esperits més equilibrats, ni entre els patiments d'una miocarditis, que lenta pro traidorament li anava minant la salut; perdia mai la serenitat d'ànima que semblava reflexar-se en aquella front ample que coronava sa somrient figura. Aquesta malaltia fou la causa de que atenent els seus Superiors les indicacions de facultatius especialistes és determinessin a enviar-lo a nostra terra per a refer la salut; çó que feu que des de 1903 a 1907 residís normalment a Sarrià, a excepció dels dos darrers istius corresponents, i que molts naturalistes d'aquí tinguessin ocasió d'aprofitar-se de les seves ensenyances i molta experiència en Entomologia biològica i altres ciències. Amb tant de contacte amb nostra terra res té d'extrany el seu gran afecte a Espanya, aixís a les persones, com a les costums i coses.

Els darrers anys de la guerra tingué el seu cuidado, sense interrompre els estudis, una mena d'orfelinat que s'establí a Gemert. En 1919 fou enviat a Toulouse, on continua les tasques de l'enssenyança i estudi en el Institute Catolique. Allí, el 7 de febrer de l'any següent, el trobà plé de mereiximent i obres profitoses la mort, terme de tantes fatigues i principi de la Vida verdadera. R. I. P.

Labor científica. — Pot ésser que'l mérit principal, sigui com esdevé tan freqüentment en la vida científica, amagat i de poc llustre, endevant de qui sols recerquen una apariència aparatosa de ciència, més que no pas la solidesa de la mateixa. Però la viola més suaument flairosa, és la que creix amagada entre mig dels brins de l'herbam, no la que's conrreua a plena llum. Els innombrables deixebles que formà el P. PANTEL, són ¿quín dubte n'hi ha?, la corona principal, els llorers vivents, que altament aquella ciència experimental, que sabia transfundir com alé vital als que el tinguerem de mestre. D'ells en resten generacions agraïdes. Professors de nom mundial.

Però no és que manquin produccions de tota mena, que perpetuaran entre el món savi, el nom d'aquell humil conrreuador de la ciència, qual modèstia és resistí a donar una conferència pública a que estava invitat a Bruseles, en celebrar-se en la Capital de la Bèlgica un Congrés d'Entomologia, l'any 1910.

Encare que coneixia a fons la Química moderna, per la que tenia una especial predilecció, aviat es destrià la seva especialitat per la Entomologia, començant per els estudis de sistemàtica entomològica i enlairant-se més tard per els d'anatomia fina histologia i biologia dels Insectes. Els primers passos per l'Entomologia els encaminà vers els Ortòpters, en una època en que tot just començaven a ésser estudiats els de la península ibérica. En Bolívar, mestre competentíssim en la materia va poguer estampar d'ell (.): «el P. Pantel, una de las personas que más han contribuido al conocimiento de la Fauna ortopterológica de nuestra Península y cuyos trabajos llevan siempre el sello del más razonado estudio y de la mayor exactitud en la observación». El mateix renomat ortopteróleg diu en tractar de la publicació del nou género *Geomantis* (..) en la «Enumeración de los Ortòpteros de España y Portugal»: «digno coronamiento de otros muchos descubrimientos realizados anteriormente por el sabio jesuita, que tanto ha contribuido al conocimiento de la Fauna central de España.»

¿Qué té doncs d'estrany qué nombroses corporacions científiques es disputessin l'honra de contar-lo entre sos membres, i que li preguessin per la publicació dels seus descobriments i investigacions científiques? Per a no allargar aquesta nota, no continuem ni les Societats que l'hostatjaren en son sí, ni altres dades científiques, car prou es palesarà en aduir les publicacions de que tenim notícia.

Ço que no podem pas passar sense citar, son els dos premis que aconsseguí en dues de les seves més notables memòries. Es magistral la intitulada: «Le *Thrixion halidayanum* Rond. Essai monographique sur les caractères exteriéures, la biologie et l'anatomie d'un larve parasite du groupe des Tachinaires», publicada en la gran revista «La Cellule» de Lovaina premiada per l'Academie des Sciences de Paris, amb el premi Thore. Model de recerques d'anatomia fina és un treball de pacientíssima investigació fet amb la col·laboració d'un dels més aprofitats deixeples que tingué a França el Rnd. P. Robert de Sinety, S. J. ço és: «Les cellules de la lignée mâle chez le *Notonecta glauca*», qne veigué la llum pública en la mateixa publicació, a que s'adjudica el premi Gama Machado.

No menys perpetuaran la memòria de l'infatigable investigador del món dels Insectes, aquells d'aquestos i altres animals immortalitzats amb el seu nom. Heus ací, els que coeneixem, no publicats tots ells en altres notes necrològiques: *Pantelia*, género d'Ortòpters de la fam. dels Locústids, li fou dedicat pel seu gran amic (encare que els distanciessin idees filosòfiques.) En Bolívar Ig.—Són descrites tres espècies, cual tipu és la *P. horrenda* Walk. de Sierra Leona.

Pantelioia, género de Dípters nemòcers, família dels Cecidòmids

(.) Revista de la R. Acad. de Ciencias, Madrid, 1189, p. 279.

(..) Annals de Sciencias Naturals, Porto, vol. IV 1898.

creat pel célebre dipteròleg KIEFFER. S'han reconegut fins a 18 espècies entre els continents europeu i americà. A Espanya és freqüent la *P. hispanica* Tav.

Andricus Panteli Kief. — 1896 — cecídia en *Quercus pedunculata, sessiliflora, pubescens.*—V. Houard, pàg. 370.

Cynips Panteli Tavares.—1900—Cecídia en *Quercus pedunculata.* —V. Houard, pàg. 42-44.

Ephippiger Panteli Nav.—La primera espècie descrita pel P. NAVÁS, que dedicà a son mestre en Entomologia, a quals instància i direcció degué el introduir-se en el estudi de dita ciència.

Polydesmus Panteli Brol. — «Myriapodes recueillies en Espagne par le R. P. J. Pantel», par H. W. Brolemann.—1900—V. Butlletin de la Soc. Entemol. de France, n. 6.

PUBLICACIONS

1886—Contribution a l'Orthopterologie de l'Espagne central.—Ana. Soc. Esp. de H. N.; t. XV, Madrid.

1888—Catalogue des Coléoptères carnassiers terrestres des environs d'Uclés.—Ib.

1890—Notes orthoptérologiques—I—II—Ib., t. XIX.

1896— » » —III—IV—V—Ib., t. XXV.

1897—Note preliminaire sur le *Thrixion halidayanum.* Stades larvaires et biologie.—Comptes Rendus des Séances de l'Academie des Sciences, Paris, 1 mars.

1898—Sur le clivage de la cuticule, en tant que processus temporaire au permanent.—C. R. des Séances de l'Acad. de Sc., Paris, 14 mars.

1898—Le *Thrixion halidayanum* Rond. Essai monographique sur les caractères extérieures, la biologie et l'anatomie d'une larve parasite du groupe des Tachinaires.—«La Cellule», t. XV.—Lovaina.

1900—Sur le vaisseau dorsal des larves des Tachinaires. n. 13.—Butl. de la Soc. Entom. de France.

1902—Sur la biologia de *Meigenia floralis* Mg. (Comunication prèliminaire.—Butl. de la Soc. Entomol. de France.—(Tres notes previes).

» —Sur l'evolution de la spermatide chez le *Notonecta glauca.*—En col-laboració del P. Robert de Sinéty—C. R. des Séances de l'Academie des Sciences de Paris, 1 decembre.

» —Segona nota el 15 del mateix mes.

» —Sur l'origine du «nebenkern» et les mouvements nucléiniens dans la spermatide de *Notonecta glauca.* Ib, 29 dec.

1906—Les cellules de la lignée mâle chez le *Notonecta glauca* L.—«La cellule», t. XXIII.

1908—*Caloptenus italicus.* La var. *Wattenwyliana* Pant. n'est pas synonyme de *C. ictericus* Serv.—Bol. Soc. Esp. de H. N.—julio.

1909—Notes de Neuropathologie comparée; ganglions de larves d'Insectes parasités par les larves d'Insectes.—Lovaina.

1910—Recherches sur les Dìpteres à larves entomobies.—I—Caractères parasitiques aux points de vue biologique, éthologique et histologique.—«La Cellule», t. XXVI.

1910—Remarques préliminaires sur le tube digestif et les tubes de Malpighi des Homòteres superieures.—Amb col·laboració de E. Licent.—Butl. de la Soc. Entom. de France.

1912—Recherches sur les Diptéeres à larves entomobies. II. Les enveloppes de l'oeuf avec les formations qui en dépendent, les dégats indirects du parasitisme.—«La Cellule», t. XXIX.

1914—Precisions nouvelles sur la région posterieure de vaisseau dorsal des larves des Muscides et particularités remarcables de cette région chez la larve de *Ceromasia rufipes* (en réalité *Rhacodineura antiqua*)—Ib.

» —Signification des «glandes anexes» intestinales des larves des *Ptychopteridae* et observations sur les tubes de Malpighi de les *Nématocères* (larves et adultes)—Ib. t. XXX.

1915—Notes orthoptèrologiques. VI. Le «vomer sousanal» n'est pas le «titillateur»; étude des segments abdominaux et principalment du seg-segment terminal des mâles chez les *Phasmides.*—Ann. de la Soc. Ent. de France. v. LXXXIV.

1917—Description de *Carausius* nouveaux et notes sur les *Carausius* de l'Inde méridionale.—Ann. de la Soc. Ent. de France,—v. LXXXVI.

» —A propos d'un *Anisolabis* ailé.—Memorias de la R. Acad. de C. y A. de Barcelona (de la que n'era Membre corresponent d'ençà l'any 1911).—Vol. XIV, n. 1.

1918—Réaction chromatique et non chromatique de quelques *Phasmides* (Orthopt.) aux excitants dépendant de la lumière.—Caen.

1919—Sur le nombre des stades postembryonaires chez les *Phasmides*, leur fusion et leur dédoublement.—Tijdschrift voor Entomol.—Dl. 51, La Haya.—J. M.ª de BARNOLA, S. J.

1909. Notes de Neuropathologie comparée: ganglions de larves d'insectes parasités par des larves d'insectes.—Lovaina.
1910.—Recherches sur les Diptères à larves entomobies.—I. Caractères parasitiques aux points de vue biologique, éthologique et histologique.—La Cellule, t. XXVI.
1910.—Remarques préliminaires sur le tube digestif et les tubes de Malpighi des Hémiptères supérieures.—Amb col laboració de F. Lécaillon.—Bull. de la Soc. Entom. de France.
1913. Recherches sur les Diptères à larves entomobies. II. Les enveloppes de l'oeuf avec les formations qui en dépendent; les dégâts indirects du parasitisme.—La Cellule, t. XXIX.
1914. Questions nouvelles sur la région postérieure du vaisseau dorsal des larves des *Muscides* et particularités remarquables de cette région chez la larve de *Ceromasia rufipes* (en réalité *Ptychomyia selecta*)—Ib.
» —Signification des «glandes annexes» intestinales des larves des *Ptychopterides* et observations sur les tubes de Malpighi de les *Nématocères* (larves et adultes)—Ib. t. XXX.
1916. Notes orthoptérologiques. VI. Le «vomer sousanal» n'est pas le «stridulateur»; étude des segments abdominaux et principalement du segment terminal des mâles chez les *Phasmides*.—Ann. de la Soc. Ent. de France. v. LXXXIV.
1917. Description de *Carausius* nouveaux et notes sur les *Carausius* de l'Inde méridionale.—Ann. de la Soc. Ent. de France.—v. LXXXVI.
» —A propos d'un *Brisolabis* ailé.—Memorias de la R. Acad. de C. y A. de Barcelona (de la que n'era Membre corresponent d'ençà l'any 1911).—Vol. XIV, n. 4.
1918. Réaction chromatique et non chromatique de quelques *Phasmides* (Orthopt.) aux excitants dépendant de la lumière.—Caen.
1919. Sur le nombre des stades postembryonaires chez les *Phasmides*, leur fusion et leur dédoublement.—Tijdschrift voor Entomol.—Dl. 61, La Haya.—J. M.ª de Barnola, S. J.

INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

1. **Dies de sessió.** —Primer dijous no festiu de cada mes, a dos quarts de set de la tarda.

2. **Membres Numeraris.**—Deuen ésser presentats per tres Membres i admesos en la Sessió següent a la de la seva presentació. Paguen **vint pessetes** l'any (que poden fer efectives a D. Asenci Codina, La Roca, Sarrià (Pedralbes), Barcelona, Tresorer de la **Institució**, reben totes les publicacions de la Societat i poden consultar la Biblioteca i Museu.

3. **Butlletí.**—Cada mes surt el **Butlletí** de la **Institució** menys els mesos de juliol, agost i setembre.

4. **Volum de Treballs:**
Cada any es publica un **Volum de Treballs** d'unes 300 planes i amb làmines.

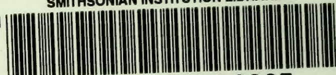
5. **Biblioteca.**—Es oberta per a els Membres de la **Institució** els dilluns, dimecres i divendres de 6 a 8 de la tarda.

6. **Tiratges apart:**
Els autors rebran 50 tiratges apart dels treballs publicats en el **Butlletí** i el **Volum de Treballs**.

7. Toutes les **communications** et **échanges** doivent être envoyées:

Carrer del Bisbe, n.° 2 (Palau de la Generalitat).

Barcelona (Espagne)

Institució Catalana d'Història Natural

SESSIONS

La Institució Catalana d'Història Natural celebrarà ses sessions científiques d'enguany els jorns:

13 de gener	7 d'abril	6 d'octubre
3 de febrer	12 de maig	3 de novembre
3 de març	2 de juny	1 de desembre

PUBLICACIONS DE LA INSTITUCIÓ

BUTLLETÍ MENSUAL

I.	Època.—1901-1903, tres anys	. . . .	25 ptes.
II.	» —1904 a 1917, cada any	. . . .	7 »
III.	» —1918-1919 » »	. . . .	9 »
»	» —1920 » »	. . . .	12 »

MEMÒRIES

Himenòpters de Catalunya, per *P. Antiga* i Dr. *Josep M.ª Bofill*

Fam. I, Tentredínids	. . . . . .	1 pta.
» IV, Icneumònids	. . . . . .	1 »
» VIII, Crisids	. . . . . .	1 »
» X, Esfègids	. . . . . .	1 »
» XI. Pompílids	. . . . . .	1 »
» XII, Sapígids, » XIII, Escòlids, » XIV, Mutíl·lids	. . . . . .	1 »
» XVIII, Vèspids	. . . . . .	1 »
» XIX, Apids	. . . . . .	1 »

Història de les Ciències Naturals a Catalunya, per *Mossén Norbert Font i Sagué* . . . . 3 ptes.

Assaig d'una Flora liquènica de Catalunya, per *Manuel Llenas i Fernàndez*. . . . . 1 »

Minerals de Catalunya, per *Llorens Tomás*. . . . . . 1 »

Contribuciones al estudio de la Flora del Pirineo Central (Valle de Arán), por *Manuel Llenas Fernàndez*. 2 »

Fauna ictiològica de Catalunya, per *Agustí M.ª Gibert* . 3 »

Sismologia Catalana, per *M. Faura Sans, Pvre.*. . . . . 1 »

TREBALLS

Volum I,	1915.	. . . .	10 ptes.
» II,	1916.	. . . .	10 »
» III,	1917.	. . . .	10 »
» IV,	1918.	. . . .	12 »
» V,	1919-20	. . . .	(en premsa)